

Způsoby zpeněžení majetku konkursní podstaty

Zdeňka Prudilová Koníčková*

Zpeněžení majetku konkursní podstaty je velmi důležitou částí konkursního řízení, přičemž je to právě výsledek zpeněžení, který může výrazným způsobem ovlivnit míru uspokojení jednotlivých věřitelů. Jelikož je tento článek věnován problematice zpeněžení majetku konkursní podstaty, je nezbytné si nejdříve vysvětlit, co to zpeněžení majetku konkursní podstaty je. Zpeněžení majetku konkursní podstaty je transformace majetku tvořícího konkursní podstatu na peníze. Přitom můžeme říci, že se jedná o transformaci jakékoliv majetkové hodnoty na peníze, jinými slovy nebude lze zpeněžit pouze peníze, neboť jejich přeměna je pojmově vyloučena. Zpeněžením však bude možno chápat i postoupení pohledávky za úplatu, která bude nižší než je nominální hodnota postupované pohledávky.

Majetek konkursní podstaty lze zpeněžit několika způsoby, a to konkrétně prodejem ve veřejné dražbě, dále tzv. prodejem z volné ruky, prodejem podle ustanovení o výkonu rozhodnutí a v neposlední řadě prodejem podniku jako celku.

V dalších částech se budu podrobně zabývat náležitostmi jednotlivých způsobů zpeněžování majetku konkursní podstaty s následným provedením jejich vzájemného srovnání, z hlediska jejich rychlosti, efektivnosti, možnosti ovlivnění průběhu zpeněžování třetími osobami, správcem konkursní podstaty či věřiteli.

1. PRODEJ VE VEŘEJNÉ DRAŽBĚ

Tento způsob prodeje majetku konkursní podstaty se řídí zákonem o veřejných dražbách. Dražbou se v souladu s výše uvedeným zákonem rozumí veřejné jednání, jehož účelem je přechod vlastnického nebo jiného práva k předmětu dražby, jež se koná na základě návrhu navrhovatele, při němž se licitátor obrací na předem neurčený okruh přítomných na předem určeném místě s výzvou k podání nabídek a při němž na osobu, která učinila nejvyšší nabídku přejde příklpem licitátora vlastnictví nebo jiné právo k předmětu dražby, taktéž se jedná o veřejné jednání, které bylo licitátorem ukončeno z důvodu, že nebylo učiněno ani nejnižší podání.

V případě zpeněžení majetku konkursní podstaty formou veřejné dražby bude vždy navrhovatelem veřejné dražby správce konkursní podstaty, neboť na něj přešlo dispoziční právo k tomuto majetku (nikoliv však právo vlastnické) a on je taktéž v souladu s usta-

novením § 18 odst. 2, věta první, ZKV (jež stanoví, že soupis je listinou, která správce opravňuje ke zpeněžení sepsaného majetku), oprávněn podat návrh na prodej takového majetku.

Účastníkem dražby mohou být ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 ZVD toliko osoby způsobilé k právním úkonům, s výjimkou nezletilých fyzických osob nebo fyzických osob, jejichž způsobilost k právním úkonům byla omezena nebo jí byly zbaveny; v případě, kdy předmětem dražby je věc, k níž mají výše uvedené osoby spoluvlastnický podíl, podmínkou však je, aby takové osoby byly zastoupeny zákonným zástupcem nebo opatrovníkem.

Dražby se nemohou účastnit osoby vůči nimž byl zamítnut návrh na prohlášení konkursu pro nedostatek majetku nebo ohledně jejichž majetku bylo opětovně potvrzeno nucené vyrovnání, a to po dobu tří let od zrušení konkursu, jeho zamítnutí pro nedostatek majetku nebo do tří let od skončení opětovného vyrovnání. Těmito osobami pak ve smyslu § 67b ZKV jsou vedoucí pracovníci dlužníka (jak bude vysvětleno níže) a osoby jím blízké, dále společníci dlužníka v případě, že dlužníkem je veřejná obchodní společnost, komanditní společnost a společnost s ručením omezeným, za předpokladu, že společníci vykonávají funkci vedoucího pracovníka. Stejně omezení pak platí pro společníky akciových společností, pokud působí v jejich orgánech nebo vlastní akcie odpovídající více jak jedné desetíně základního jmění společnosti.

Účastníkem dražby rovněž nesmí být osoba, která by nabytím vlastnictví k dražené věci mohla narušit příslušná ustanovení zákona č. 143/2001 Sb., o hospodářské soutěži, tedy konkrétně osoba, jež by nabytím dražené věci získala celkový čistý obrat na celostátním nebo celosvětovém trhu daného zboží přesahující 200 milionů Kč resp. 5 miliard Kč (§ 13). Zákon o ochraně hospodářské soutěže v takovém případě předpokládá, že lze udělit výjimku ze zákazu nabytí zákonem stanoveného podílu na trhu, za situace, kdy bude prokázáno, že újma, která narušením soutěže může vzniknout, bude převážena hospodářskými výhodami, jež spojení přinese.

V neposlední řadě jsou z účasti na dražbě vyloučeny osoby, které nesložily dražební jistotu, dále osoby, které způsobilý zmaření předchozí dražby, pracovníci Ministerstva pro místní rozvoj a pracovníci příslušného živnostenského úřadu, kteří jsou pověřeni kontrolou dražby. K uvedenému omezení je třeba podotknout, že zákaz dražit se vztahuje toliko na pracovníky přísluš-

* JUDr. Zdeňka Prudilová Koníčková, Nejvyšší soud Brno

ného živnostenského úřadu nikoliv na všechny pracovníky živnostenských úřadů na území ČR, jak je tomu v případě soudců a zaměstnanců soudů, kteří se bez ohledu na to, u kterého soudu probíhá výkon rozhodnutí nesmí prodeje věci účastnit.

Dražby se rovněž nesmí účastnit dražebník a licitátor, osoby těmto osobám blízké a zaměstnanci dražebníka. Za situace, kdy je dražebníkem právnická osoba, se dražby nesmí účastnit ani právnická osoba dražebníka ovládající nebo jím ovládaná, dražby se nesmí účastnit ani statutární orgány, členové statutárního či kontrolního orgánu dražebníka.

Zákon o veřejné dražbě nepožaduje, aby byl účastník dražby fyzicky přítomen při dražbě, tento se může nechat při dražbě zastoupit s tím, že jeho zástupce musí být vybaven plnou mocí s úředně ověřeným podpisem. Prokurista může jednat za účastníka (právnickou osobu) bez speciální plné moci pro takové jednání.

V případě, kdy do soupisu majetku konkursní podstaty byly zahrnuty cenné papíry není možno tyto zpeněžit za použití příslušných ustanovení zákona o veřejných dražbách, neboť cenné papíry jsou na základě § 5 odst. 2 ZVD vyňaty z jeho působnosti.

Dražebníkem může být ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 ZVD jak fyzická osoba zapsaná v obchodním rejstříku, tak obchodní společnost nebo družstvo, jež splňuje podmínky stanovené zákonem o veřejných dražbách a bylo jí uděleno příslušné oprávnění k provozování živnosti. Dle živnostenského zákona je provádění veřejných dražeb koncesovanou živností. Předpokladem pro udělení koncese je buď vysokoškolské vzdělání a 1 rok praxe v dražební nebo realitní činnosti nebo středoškolské vzdělání a 5 let praxe v dražební nebo realitní činnosti. Dražebník je povinen respektovat příslušná ustanovení živnostenského zákona vztahující se na výkon jeho činnosti, přičemž zákon o veřejných dražbách výslovně kvalifikuje jako závazné porušení povinností podle živnostenského zákona to, že dražebník neupustil od dražby ač tak byl povinen učinit či porušil svoji zákonnou povinnost sjednat a udržovat pojištění.

Kontrola dodržování podmínek pro organizování a provádění dražeb byla svěřena do kompetence Ministerstva pro místní rozvoj.

Licitátorem na rozdíl do dražebníka může být toliko fyzická osoba, a to fyzická osoba plně způsobilá k právním úkonům a zároveň mající způsobilost k provádění takové činnosti. Licitátor je osobou, která řídí faktické provádění dražby, do jeho povinností patří zahájení dražby, adresování výzev účastníkům k činění podání, udělení příklepu a v případě dvou a více shodných nejvyšších podání provádění losování ohledně toho, komu bude příklep udělen.

K samotnému průběhu dražby je třeba uvést, že účelem zákona bylo stanovit pro výkon dražby takové podmínky, aby bylo zajištěno rovné postavení všech účastníků dražby, respektive, aby všichni potenciální zájemci o účast na dražbě se mohli při splnění vý-

še uvedených podmínek, jež jsou kladeny na účastníky, jí aktivně zúčastnit. Ustanovení § 12 odst. 1 ZVD proto výslovně určuje, že místo, datum a čas zahájení dražby musí být určeny tak, aby nebyla omezena možnost účasti na dražbě. Zejména pak způsob úhrady ceny, podmínky předání předmětu dražby vydražiteli a minimální příloz musí být stanoveny s ohledem na zvláštnosti a hodnotu předmětu dražby. V případě, že je dražena nemovitost, musí být dražba uveřejněna rovněž na úřední desce příslušného obecního úřadu a úřadu městské části, v jehož obvodu se předmět dražby nachází. V zájmu dražebníka by mělo být, aby konání dražby bylo známo, co nejdříve širokému okruhu osob, neboť pouze takovým způsobem lze zajistit zájem o dražbu a dosáhnout i co možná nejvyššího zisku při dražbě.

Přítomna na dražbě může být jakákoliv osoba, která zaplatila vstupné, přičemž zákon o veřejných dražbách stanoví maximální výši vstupného, a to 100,- Kč na osobu a den. Vybrané vstupné je součástí výtěžku dražby.

U všech věcí, které jsou předmětem dražby, musí být dražebníkem zajištěn jejich odhad s tím, že v případě nemovitosti, podniku, věci, jež byla prohlášena za kulturní památku musí být cena předmětu dražby zjištěna posudkem znalce jmenovaného dle zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Odhad ceny nesmí být v den konání dražby starší šesti měsíců, přičemž se musí jednat o odhad ceny v místě a čase obvyklé. Součástí odhadní ceny musí být i základy, jež vážnou na dražené věci, které přejdou na vydražitele (může se jednat např. o věcná břemena atd.). Pouze pro doplnění je třeba uvést, že v okamžiku, kdy je správcem prováděn soupis majetku konkursní podstaty je v souladu s ustanovením § 18 odst. 5 ZKV provedeno i ocenění sepisovaných věcí. Jestliže je veřejná dražba konána ve lhůtě do šesti měsíců od provedení odhadu, pak není třeba, aby dražebník prováděl nový odhad, pochopitelně za situace, že nenastaly takové skutečnosti, které by odůvodňovaly jeho opakované provedení (pohyb cen na trhu, poškození nebo naopak zhodnocení věci atd.).

Dražebník je povinen žádat po účastníku dražby složení dražební jistoty, která může být složena jednak v penězích nebo ve formě bankovní záruky s tím, že je povinen akceptovat obě výše uvedené formy. Pro složení dražební jistoty musí být dražebníkovi poskytnuta přiměřená lhůta, jež nesmí být kratší než polovina lhůty stanovené pro uveřejnění dražební vyhlášky. Lhůta pro složení dražební jistoty končí zahájením dražby. Dražebník rozhoduje o výši dražební jistoty, tato však nesmí přesahovat 30% nejnižšího podání, přičemž nesmí přesáhnout částku 1,5 milionu Kč zvýšenou o 10% z částky přesahující 5 milionů Kč. V případě, že tedy nejnižší podání bude stanoveno ve výši 8 milionů Kč, tak dražební jistota nesmí být vyšší než 1,8 milionu Kč (základ 1,5 milionu Kč + 10% ze zbývajících 3 milionů).

Pro úspěšnost dražby je rovněž nezbytné, aby si zájemci o dražbu mohli předem prohlédnout dražené věci a posoudit tak, zda mají zájem se dražby účastnit. V případě, kdy je předmětem dražby nemovitost, podnik nebo jeho organizační složka či tehdy, kdy nejnížší podání přesahuje 1 milion Kč, musí být účastníkům dražby umožněna prohlídka dražených věcí alespoň ve dvou termínech, s tím, že termíny nesmí být stanoveny ve stejný den. S prohlídkou předmětu dražby nelze, s výjimkou doložení totožnosti, spojovat další podmínky.

Dražební jistota se účastníkům dražby, kteří nevydražili předmět dražby, vrací bez zbytečného odkladu po skončení dražby. Stejným způsobem se postupuje v případě, kdy je od dražby upuštěno.

Zákon o veřejných dražbách se v samostatné části věnuje tzv. dobrovolným dražbám, tedy dražbám, které probíhají na návrh vlastníka. K tomuto je třeba podat následující vysvětlení: veřejná dražba, v jejímž průběhu má dojít ke zpeněžení majetku konkursní podstaty je dražbou dobrovolnou, neboť ustanovení § 17 odst. 4 ZVD výslovně stanoví, že vlastníkem se rozumí též osoba, která je oprávněna s předmětem dražby hospodařit a je vlastníkem zmocněna nebo na základě zvláštního právního předpisu oprávněna předmět dražby zcizit, likvidátor a správce konkursní podstaty. Uvedené lze dovodit rovněž ze znění zákona o konkursu a vyrovnání, neboť správce konkursní podstaty má pouze dispoziční oprávnění k majetku konkursní podstaty.

Dražít nelze věci na nichž vázne zákonné předkupní právo státu, zákonné předkupní právo spoluvlastníků, byty a nebytové prostory, nakládání s nimiž je omezeno právem nájemců na přednostní nabytí vlastnictví nebo zákonným předkupním právem nájemců. Dražit dle § 17 odst. 6 ZVD rovněž nelze nemovitosti, jejichž vlastnictví je omezeno předkupním právem zapsaným v katastru nemovitostí, a věci movité, jejichž vlastnictví je omezeno předkupním právem zapsaným v listinách osvědčujících vlastnictví a nezbytných k nakládání s věcí. K uvedenému je třeba uvést, že zákon o konkursu a vyrovnání výslovně počítá s tím, že správce konkursní podstaty je vázán toliko zákonnými předkupními právy¹ a to bez ohledu na to, zda smluvně zřízené předkupní právo bylo zapsáno v katastru nemovitostí či ne. Proto je třeba si položit otázku, zda bude možno aplikovat výše uvedené ustanovení zákona o veřejných dražbách i na případ zpeněžení majetku konkursní podstaty. Jelikož ustanovení § 27 odst. 2 ZKV určuje, že správce není vázán smluvními předkupními právy, znamená to fakticky, že po dobu konkursního řízení se na tato práva bude hledět jakoby neexistovala, a bude tak možno věci, na nichž váznou smluvní předkupní práva zpeněžit i dle příslušných ustanovení zákona o veřejných dražbách.

S ohledem na uvedené se nelze proto ztotožnit s názorem Pohla², jenž uvádí, že formou dobrovolné dražby nelze nemovitosti na nichž je zřízeno předkupní právo zapsané v katastru nemovitostí, stejně jako věci vůči nimž bylo uplatněno zadržovací právo podle občanského zákoníku.

Výše odměny dražebníka je v případě, kdy navrhovatelem je správce konkursní podstaty (v ostatních případech je sjednána dohodou) stanovena tak, že nesmí překročit 10% z ceny dosažené vydražením, nejvýše však 1 milion Kč zvýšený o 1% z ceny dosažené vydražením přesahující 10 milionů Kč.

Dražbu lze provést pouze na základě písemné smlouvy o provedení dražby, kterou uzavře navrhovatel (správce konkursní podstaty) s dražebním. Smlouva o provedení dražby musí obsahovat označení, že jde o dražbu dobrovolnou, označení navrhovatele, dražebníka a předmětu dražby, nejnížší podání, výši odměny nebo způsob jejího určení či ujednání o tom, že dražba bude provedena bezúplatně.

Oprávnění licitátora snížit nejnížší podání (tedy provedení tzv. holandské dražby) musí být obsaženo ve smlouvě o provedení dražby, a to včetně ujednání, o jakou částku lze nejnížší podání snížit. V případě, že předmětem dražby je nemovitost, podnik nebo jeho organizační složka, musí být podpisy navrhovatele a dražebníka na smlouvě o provedení dražby řádně ověřeny. V případě, že smlouva o provedení dražby neobsahuje všechny zákonem předepsané náležitosti, je neplatná.

Konání dražby je vyhlášeno dražební vyhláškou, jež obsahuje informaci o tom, že se jedná o dražbu dobrovolnou, označení dražebníka, místo, datum a čas zahájení dražby, označení a popis předmětu dražby a jeho příslušenství, práv a závazků na předmětu dražby váznoucích a s ním spojených, pokud podstatným způsobem ovlivňují hodnotu předmětu dražby, popis stavu, v němž se předmět dražby nachází, a jeho odhadnutou nebo zjištěnou cenu, nejnížší podání a stanovený minimální příhoz, který může účastník dražby učinit, požaduje-li složení dražební jistoty, způsob a lhůtu pro její složení, číslo účtu a adresu místa, kde má být dražební jistota složena, co je dokladem o složení dražební jistoty, výši dražební jistoty a způsob jejího vrácení; popřípadě lze-li složit dražební jistotu platební kartou nebo šekem, je-li přípustný i jiný způsob úhrady ceny dosažené vydražením než úhrada v hotovosti; způsob úhrady ceny dosažené vydražením nesmí být pro vydražitele spojen s nadbytečnými obtížemi, datum a čas konání prohlídky předmětu dražby, u věcí movitých též místo konání prohlídky a organizační opatření k zabezpečení prohlídky, u společné dražby pořadí, ve kterém budou jednotlivé předměty dražby draženy, podmínky odevzdání předmětu dražby vydražiteli.

¹ K tomu srovnej ustanovení § 27 odst. 2, poslední věta, zákona o konkursu a vyrovnání.

² K tomu srovnej POHL, T.: Zákon o veřejných dražbách z pohledu advokáta. Obchodní právo 4/2000, str. 9.

Dražební vyhláška musí být uveřejněna nejméně patnáct dnů před zahájením dražby, a to způsobem vzhledem k předmětu dražby, v místě obvyklým. V případě, že je předmětem dražby nemovitost, podnik nebo jeho organizační složka nebo tehdy, když nejnižší podání přesáhne 100.000,- Kč, uveřejní dražebník dražební vyhlášku způsobem vzhledem k předmětu dražby v místě obvyklým i na centrální adrese, a to nejméně 30 dnů před zahájením dražby. Za situace, kdy mají být draženy věci, jež podléhají zkáze, je možno lhůty pro zveřejnění konání dražby přiměřeně zkrátit.

Dražební vyhláška je dražebníkem zaslána vlastníkově (v případě zpeněžení majetku konkursní podstaty správci), osobám, které mají k předmětu dražby právo zapsané v katastru nemovitostí nebo v listinách osvědčujících vlastnictví předmětu dražby nezbytných k nakládání s ním, je-li předmětem dražby nemovitost, podnik nebo jeho organizační složka, správci daně příslušnému podle místa trvalého pobytu nebo místa podnikání navrhovatele, je-li navrhovatel fyzickou osobou, nebo podle sídla navrhovatele, je-li navrhovatel právnickou osobou, a správci daně, v jehož obvodu se nemovitost, podnik nebo jeho organizační složka nachází, jde-li o podnik nebo jeho organizační složku, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, jde-li o majetek právnické osoby, jejímž zakladatelem, zřizovatelem, společníkem nebo členem je stát, též orgánu státu vykonávajícímu práva zakladatele, zřizovatele, společníka nebo člena této právnické osoby. Před zahájením dražby se taktéž dražební vyhláška včetně všech dodatků vyvěsí na veřejně přístupné části objektu, v němž se dražba koná. Z díkce zákona vyplývá, že dražební vyhláška musí být vyvěšena na vnější části budovy, v níž bude dražba probíhat, nikoliv ve vnitřní např. ve vestibulu. Stejnopis dražební vyhlášky, který je uložen u dražebníka musí být podepsán navrhovatelem (správcem konkursní podstaty); jde-li o nemovitost, musí být podpis úředně ověřen.

Od dražby musí dražebník upustit nejpozději do jejího zahájení v případě písemné žádosti správce konkursní podstaty (např. v případě, kdy se tento rozhodl zpeněžit majetek podstaty jiným způsobem nebo se zpeněžením počkat), je-li dražebníkovi doloženo, že navrhovatel není oprávněn navrhnout provedení dražby (tato situace by mohla nastat v případě, kdy např. původně jmenovaný správce konkursní podstaty bude na základě usnesení soudu nahrazen správcem novým, přičemž původní správce konkursní podstaty v době, kdy již byl účinně jmenován správcem novým, uzavře dražební smlouvu), je-li smlouva o provedení dražby neplatná, dojde-li k odstoupení od smlouvy o provedení dražby nebo nelze-li podle podmínek sjednaných ve smlouvě o provedení dražby dražbu provést, nebyly-li splněny podmínky stanovené v § 15 a 21 ZVD (tedy nebyla umožněna prohlídka předmětu dražby nebo byly dodatečně měněny údaje, které dražebních uvedl v dražební vyhlášce bez toho, aby došlo k záko-

nem předvídaným změnám na předmětu dražby), byli předmět dražby nebo jeho část zahrnut do konkursní podstaty nebo do vyrovnání, není-li navrhovatelem správce konkursní podstaty, byl-li nařízen výkon rozhodnutí soudem nebo orgánem státní správy prodejem předmětu dražby nebo jeho částí, došlo-li ke střetu dražby dobrovolné a dražby nedobrovolné (§ 42 ZVD), bylo-li vykonatelným rozhodnutím soudem nebo orgánem státní správy zakázáno s předmětem dražby nakládat, zanikne-li jeho živnostenské oprávnění dražebníka.

O tom, že došlo k upuštění od dražby musí být informovány všechny osoby, kterým je zaslána dražební vyhláška. Jestliže byla dražební vyhláška uveřejněna na centrální adrese, pak je třeba stejným způsobem uveřejnit i oznámení, že došlo k upuštění od dražby.

Přístup do prostor, v nichž bude probíhat dražba, musí být účastníkům dražby, zaměstnancům příslušného živnostenského úřadu a zaměstnancům Ministerstva pro místní rozvoj umožněn alespoň 30 minut před zahájením dražby.

Účastníci dražby musí prokázat svoji totožnost, musí se nechat zapsat do seznamu účastníků dražby, případně doložit oprávnění jednat za účastníka dražby, doložit složení dražební jistoty a dále doložit čestné prohlášení o tom, že nejsou osobami vyloučenými z dražby. Veřejnosti musí být umožněn přístup do prostor v nichž bude probíhat dražba, alespoň 10 minut před zahájením dražby.

Dražba se zahajuje vyvoláním, jehož obsahem je označení a popis předmětu dražby a jeho odhadnutá nebo zjištěná cena, údaje o právech a závazcích na předmětu dražby významných a s ním spojených, pokud mají podstatný vliv na hodnotu předmětu dražby, údaje o nájemních smlouvách týkajících se předmětu dražby a závazcích z nich vyplývajících, nejnižší podání a stanovený minimální příhoz. Je-li předmětem dražby kulturní památka, uvede licitátor i tuto skutečnost.

Učinilo-li několik účastníků dražby současně stejné podání a nebylo-li učiněno podání vyšší, rozhodne licitátor losem o tom, komu příklep udělí. V případě, že jedním z takových účastníků je účastník, jemuž svědčí předkupní právo, je příklep udělen účastníkovi s předkupním právem.

Udělením příklepu je dražba ukončena.

Účastník, který zmařil dražbu nenabývá vlastnictví k předmětu dražby. O zmaření dražby je třeba bez zbytečného odkladu informovat všechny osoby, kterým byla doručována dražební vyhláška, a v případě, že tato byla uveřejněna na centrální adrese, je rovněž nezbytné uveřejnit na centrální adrese informaci o tom, že dražba byla zmařena.

Každý účastník dražby, stejně jako její navrhovatel (správce konkursní podstaty), může požádat soud o vyslovení neplatnosti dražby, jestliže dražebník neupustil od dražby, ač tak byl povinen učinit, vydražila-li věc osoba, která je z účasti na dražbě vyloučena, nebyly-li splněny podmínky stanovené 12 odst. 1 a 2,

§ 14 odst. 3, § 15 odst. 1 až 3, § 19, 20, 21, § 23 odst. 1 až 10, § 25 a v § 26 odst. 1 a 2 ZVD nebo byly-li vydraženy z dražeb vyloučené předměty dražby. V případě, že účastníci svého práva nevyužili v zákonných 3 měsíčních lhůtách, toto právo zaniká. Zákodárce zde s ohledem na nutnost zachování právní jistoty pro vydražitele stanovil relativně krátkou prekluzivní lhůtu pro uplatnění výše uvedeného práva.

O neplatnosti dražby musí být informovány osoby, kterým byla doručena dražební vyhláška, dále musí být předmětná informace uveřejněna nejméně po dobu 30 dnů způsobem v místě obvyklým. Oznámení o neplatnosti dražby je umístěno také na centrální adrese, pokud na ní bylo oznámeno konání dražby.

Opakovanou dražbu lze provést pouze na základě smlouvy o provedení opakované dražby, pro tento účel nelze použít předchozí smlouvu o provedení dražby. Tato smlouva musí být uzavřena ve lhůtě 10 dnů po doručení protokolu o provedené dražbě nebo vyznění o zmaření dražby. Opakovanou dražbu nelze provést za situace, kdy dražba byla neplatná (z právního hlediska se na takovou dražbu hledí jako by nikdy neproběhla).

V případě, že mají být draženy movité věci a nejnižší podání u žádné z nich nepřesahuje 1 milion Kč, lze je vydražit ve společné dražbě, což je z hlediska procesní ekonomie velice výhodné. Potom je dražebník povinen určit pořadí, v němž budou jednotlivé věci draženy, vyvolání se pak provede u každého předmětu dražby zvlášť. Součástí vyvolání je i pořadové číslo dražené věci. Společná dražba končí udělením příklepu u předmětu dražby, který je v pořadí poslední, nebo tím, že licitátor ukončí dražbu, neboť nebylo učiněno ani nejnižší podání nebo nebylo učiněno nejnižší podání ani po jeho snížení u předmětu dražby, který je v pořadí poslední. Provedení opakované dražby lze navrhnout i u jednotlivých předmětů dražby, které nebyly vydraženy nebo v jejichž případě byla dražba zmařena.

Po ukončení dražby vyhotoví dražebník bez zbytečného odkladu protokol o provedené dražbě. V protokolu dražebník uvede datum, místo a čas provedení dražby; uvede také, že jde o dražbu dobrovolnou; jde-li o opakovanou dražbu, uvede i tuto skutečnost, označení předmětu dražby a jeho příslušenství, práv a závazků na předmětu dražby vázoucích a s ním spojených, stavu, v němž se předmět dražby nachází, a odhad jeho ceny, označení navrhovatele dražby, a lze-li, i označení bývalého vlastníka, nejnižší podání, označení dražebníka a licitátora, popřípadě licitátorů, označení vydražitele, cenu dosaženou vydražením, součástí protokolu je podepsaný stejnopis dražební vyhlášky a jeho případné dodatky. Protokol o provedení dražby podepíše dražebník, licitátor a vydražitel. V případě společné dražby je taktéž vyhotoven pouze jeden protokol. Jedno paré vyhotoveného protokolu musí být ve lhůtě do 5 dnů zasláno všem osobám, kterým byla zaslána dražební vyhláška. Na centrální adrese se uveřejní toliko

informace o tom, kdy dražba proběhla, co bylo draženo, kdo byl dražebníkem a licitátorem a za jakou cenu byl předmět dražby vydražen, případně, že nebylo učiněno ani nejnižší podání.

Náklady dražby jsou hrazeny z výtěžku dražby. Jestliže výtěžek dražby nepokryje ani její náklady a není-li dohodnuto jinak, tak je rozdíl povinen uhradit navrhovatel. Náklady zmařené dražby nese vydražitel, a to z dražební jistoty, pokud ta na úhradu nákladů nedostačuje, tak je vydražitel povinen uhradit i zbytkovou část.

Cenu dosaženou vydražením nelze dodatečně snížit, nelze ji uhradit započtením a platba směnkou je nepřipustná. Cena vydražené věci musí být v případě, že není vyšší než 200 000,- Kč, uhrazena ihned po skončení dražby, je-li vyšší než 500.000,- Kč, do tří měsíců od skončení dražby, u společné dražby není-li cena vyšší než 100.000,- Kč, ihned po udělení příklepu, v ostatních případech musí být cena uhrazena do 10 dnů od skončení dražby.

Uhradil-li vydražitel cenu dosaženou vydražením ve stanovené lhůtě, přechází na něj vlastnictví předmětu dražby k okamžiku udělení příklepu.

Ustanovení § 30 odst. 3 ZVD výslovně předpokládá, že navrhovatel ručí za splnění závazků, které přešly na navrhovatele s vlastnictvím podniku nebo jeho organizační složky na vydražitele. K tomuto je třeba uvést, že v případě zpeněžení podniku ve veřejné dražbě v rámci probíhajícího konkursního řízení tomu tak nebude, a to hned z několika důvodů. Na vydražitele nepřejdou pohledávky podniku, neboť tyto budou uspokojeny v rozvrhovém řízení v rámci konkursu, dále pak navrhovatelem bude správce konkursní podstaty, který není zároveň vlastníkem zpeněžovaných věcí, a proto rovněž nelze připustit konstrukci, na jejímž základě by měl ručit za splnění závazků.

Dražebník musí bez zbytečného odkladu vydat vydražiteli písemné potvrzení o tom, že nabyl předmět dražby. Nabyli-li vydražitel vlastnictví předmětu dražby, je dražebník povinen podle podmínek uvedených v dražební vyhlášce předmět dražby a listiny, které osvědčují vlastnictví a jsou nezbytné k nakládání s předmětem dražby nebo osvědčují jiná práva vydražitele vůči předmětu dražby, předat bez zbytečného odkladu vydražiteli; vydražitel převzetím předmětu dražby písemně potvrdí. V případě, že je vydražena nemovitost, podnik nebo jeho organizační složka, je dražebník povinen sepsat protokol o předání předmětu dražby, s tím, že v něm uvede mimo jiné i podrobný popis stavu, v němž se předmět dražby nachází v době předání. Protokol o předání předmětu dražby podepíše bývalý vlastník (v případě zpeněžování majetku konkursní podstaty to bude správce), vydražitel a dražebník. Veškeré náklady spojené s převzetím předmětu dražby nese vydražitel. Nebezpečí škody na předmětu dražby přechází z navrhovatele na vydražitele dnem předání předmětu dražby.

Zákon o veřejných dražbách v ustanovení § 33 vý-

slovně předpokládá, že práva osob oprávněných z věcných břemen váznoucí na předmětu dražby zůstávají přechodem vlastnictví dražbou nedotčena. K tomu je třeba uvést, že toto ustanovení bude v případě probíhajícího konkursního řízení třeba aplikovat ve spojení s ustanovením § 14 odst. 1 písm. j/ a § 15 odst. 1 písm. f/ ZKV.

Rovněž je třeba upozornit na to, že v případě, kdy je veřejnou dražbou zpeněžován majetek konkursní podstaty, nebude lze aplikovat ustanovení § 34 ZDV, neboť zpeněžením věci v rámci konkursního řízení dochází k zániku zástavních práv s tím, že jedním z účinků prohlášení konkursu je i to, že všechny pohledávky se stávají splatnými, proto je pojmově vyloučeno, aby na zpeněžované věci vážlo zástavní právo za dosud nesplacnou pohledávku.

2. PRODEJ MIMO DRAŽBU – PRODEJ Z VOLNÉ RUKY

Ve smyslu ustanovení § 27 odst. 2 ZKV může správce konkursní podstaty uskutečnit prodej mimo dražbu se souhlasem soudu. Soud při svém rozhodování, zda přistoupit k tomuto způsobu zpeněžení, by měl zejména přihlídnout k vyjádření věřitelského výboru, dále k tomu, kdy lze předpokládat, že věc bude zpeněžena, k výnosu z prodeje, stejně jako k tomu, jaké náklady bude třeba do doby prodeje vynaložit na další udržování a správu podstaty. Jinými slovy by si měl soud stejně jako věřitelský výbor, jenž se rovněž k uvedenému vyjadřuje, udělat představu o výhodnosti prodeje předmětné části majetku podstaty v daném okamžiku, a v případě, kdy lze důvodně očekávat, že v konkrétně vymezené době lze dosáhnout optimálního prospěchu pro konkursní podstatu, prodej schválit. Správný odhad nejvhodnějšího okamžiku prodeje bude záležet na znalostech a zkušenostech správce konkursní podstaty, případně soudu a věřitelského výboru.

Správce konkursní podstaty si musí vyžádat souhlas soudu s prodejem s výjimkou případu, kdy dochází k prodeji věci, která je bezprostředně ohrožena zkrádem nebo znehodnocením. Konkrétně se bude jednat např. o potraviny, živá zvířata atd. Mnohdy může být takovým způsobem zpeněžena i velká část majetku konkursní podstaty, a to např. v případě prohlášení konkursu na majetek úpadce, v jehož vlastnictví je prodejna potravinářského zboží. Nicméně i v případě, kdy správce konkursní podstaty uskutečňuje prodej z volné ruky bez souhlasu soudu, musí jednat takovým způsobem, aby zajistil, co největší prospěch pro majetek konkursní podstaty a zároveň bude muset také doložit, zda skutečně ve všech případech byl majetek ohrožen zkrádem, neboť ne všechno zboží budou potraviny a navíc potraviny s omezenou lhůtou trvanlivosti.

Otázkou, která se v této souvislosti klade, je, zda znehodnocením lze chápat i snížení ceny věcí v důsled-

ku jejich sezónní využitelnosti, tedy např. v případě prodeje vybavení pro zimní sporty. Dle názoru autora lze za znehodnocení považovat i to, že např. věci související se zimními sporty se v největší míře prodávají v měsíci listopadu až lednu, přičemž s ohledem na vývoj, který lze i v tomto odvětví zaznamenat, je nepochybné, že v následující sezóně nebude možno věci prodat za současnou cenu, dojde tedy nepochybně k jejich znehodnocení.

V případě, že by bylo následně zjištěno, že správce konkursní podstaty např. sice zpeněžil věci, které byly přímo ohroženy zkrádem, nicméně výtěžek zpeněžení byl několikanásobně nižší než jakého bylo možno dosáhnout, lze takové chování považovat za důvod pro zproštění správce jeho funkce případně lze uvažovat i o trestněprávním postihu.

Správce konkursní podstaty je ve svém dalším postupu při prodeji majetku podstaty z volné ruky vázán rozhodnutím soudu s tím, že zákon o konkursu a vyrovnání předpokládá, že soud v případě, kdy udělí souhlas k prodeji z volné ruky, zároveň stanoví podmínky takového prodeje. Důležité bude zejména stanovit minimální cenu, za níž má být majetek konkursní podstaty zpeněžen, dále je nezbytné dohodnout podmínky splatnosti kupní ceny, aby bylo možno předejít situaci, kdy na jedné straně přešlo vlastnické právo z úpadce na nabyvatele věci, ale do konkursní podstaty nebyla zaplacená kupní cena. Těmto případům pak lze předejít tím, že soud stanoví jako jednu z podmínek prodeje, že v kupní smlouvě bude ustanovení o právu správce konkursní podstaty odstoupit od uzavřené smlouvy, jestliže v určené lhůtě nebude zaplacená kupní cena, případně (a to se mi zdá být vhodnější), že vlastnictví k majetku podstaty přechází na kupujícího teprve okamžikem uhrazení celé kupní ceny atd.

Nespornou výhodou tohoto způsobu prodeje je fakt, že lze věci zpeněžit i pod jejich odhadní cenu, což je výhodné především za situace, kdy odhadní cena věci převyšuje (a může se stát, že i několikanásobně) cenu tržní. Uvedeným způsobem lze mnohdy postoupit za úplatu i obtížně vymahatelné pohledávky úpadce.

Ustanovení § 27 odst. 2 ZKV výslovně stanoví, že správce musí při zpeněžování postupovat tak, aby byla šetřena možnost zachování podnikatelské činnosti a pracovních příležitostí, dále tak, aby bylo co nejvíce chráněno životní prostředí nebo jiný zvlášť významný obecný zájem. Citovaná díkce zákona, byť velice vágním způsobem stanoví priority, a to tak, že je důležitější, např. zachování pracovních příležitostí než zpeněžení majetku konkursní podstaty za maximální cenu. Nicméně i v tomto případě bude pro správce konkursní podstaty závazný pokyn soudu, kterým budou blíže specifikovány podmínky prodeje majetku, neboť za situace, kdy zákon o konkursu a vyrovnání neobsahuje podmínky pro provedení restrukturalizace podniku úpadce, nelze očekávat, že by soud nebo správce konkursní podstaty zkoumali podmínky předmětného

trhu a hledali východiska pro další oživení podniku či hledali kupce, který by koupil podnik jako celek, když k uvedenému není platnou právní úpravou poskytnut prakticky žádný prostor. Uvedené může v praxi vést k tomu, že soud povolí formou prodeje z volné ruky zpeněžit podnik po jednotlivých částech, jelikož se bude tato forma jevit pro věřitele nejvýhodnější.

V případě, že se správci konkursní podstaty nepodaří zpeněžit majetek podstaty při současném splnění soudem stanovených podmínek, nejčastěji z důvodu, že zájemci o koupi nebyli ochotni uhradit nejnižší stanovenou cenu či zájemce nepřistoupil na soudem stanovené podmínky úhrady kupní ceny, neznamená to, že by bylo třeba automaticky přistoupit k vyřazení takových věcí z majetku konkursní podstaty, ale postup správce by měl být takový, že požádá soud, aby vydal nový souhlas k prodeji věci mimo dražbu, v němž budou podmínky prodeje (např. kupní cena) stanoveny jiným způsobem, a to takovým, který by umožnil prodej vymezených částí majetku konkursní podstaty. Ke zmiňovanému je třeba uvést, že bude zcela na správci konkursní podstaty, aby přesvědčil věřitelský výbor o tom, že se mu některé věci, jež tvoří majetek konkursní podstaty, i přes veškeré vynaložené úsilí nepodařilo zpeněžit, a proto je třeba přistoupit k jejich vyřazení z majetku konkursní podstaty.

Popisovaný způsob prodeje se může jevit pro konkursní věřitele jako velmi výhodný s ohledem na rychlost a malou nákladnost řízení, neboť správce konkursní podstaty zajišťuje sám zpeněžení majetku konkursní podstaty, čímž se pochopitelně výrazně snižují náklady samotného prodeje, nicméně v přímé souvislosti s tím, se zvyšuje riziko, že správce konkursní podstaty věc neprodá, tím nejvýhodnějším způsobem, ať už z důvodu nedostatku odborných znalostí a zkušeností či z jiných.

3. ZPENĚŽENÍ MAJETKU KONKURSNI PODSTATY VE VÝKONU ROZHODNUTÍ

3.1. MOŽNOSTI UPLATNĚNÍ USTANOVENÍ OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÁDU O VÝKONU ROZHODNUTÍ PŘI ZPENĚŽOVÁNÍ MAJETKU KONKURSNI PODSTATY

Úvodem bych se ráda zabývala vývojem ustanovení § 27 ZKV od 1. 5. 2000 do současnosti. Jak již bylo naznačeno výše novela zákona o konkursu a vyrovnání provedená zákonem č. 105/2000 Sb. velice výrazným způsobem změnila konkursní řízení a mimo jiné i od-

startovala změny, kterými za poslední dva roky prošel § 27 ZKV. Abychom mohli lépe pochopit problematiku současného znění tohoto ustanovení, bude vhodné se alespoň ve stručnosti zmínit o provedených změnách.

§ 27 odst. 1 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000 stanovil, že podstatu lze zpeněžit buď prodejem věcí způsobem upraveným v ustanoveních o výkonu rozhodnutí soudem, nebo prodejem mimo dražbu. Výklad uvedeného ustanovení byl v případě citovaného znění § 27 odst. 1 ZKV jasný a nebylo důvodu pochybovat o tom, jaké způsoby zpeněžení jsou dány správcí konkursní podstaty zákonnou úpravou k dispozici.

Pochybnosti však nastaly po novele zákona o konkursu a vyrovnání provedené zákonem č. 105/2000 Sb., jež nabyla účinnosti ke dni 1. května 2000. § 27 odst. 1 ZKV byl nahrazen novým, který určoval, že podstatu lze zpeněžit veřejnou dražbou věcí a jiných penězi ocenitelných majetkových hodnot nebo jejich prodejem mimo dražbu. Veřejnou dražbu věcí a jiných penězi ocenitelných majetkových hodnot včetně podniku provede dražebník na návrh správce. Přitom se postupuje podle zvláštního předpisu. Z díky citovaného ustanovení vyplývá, že zákon o konkursu a vyrovnání z výčtu možných způsobů zpeněžení majetku konkursní podstaty vypustil možnost zpeněžit majetek konkursní podstaty dle ustanovení o výkonu rozhodnutí. Uvedenou možnost bylo lze dovést pouze a jenom z díky odstavce 3 cit. paragrafu³, který i nadále stanovil, že zpeněžení věcí prodejem podle ustanovení o výkonu rozhodnutí provede soud na návrh správce, který má přitom postavení oprávněného. Navíc byl odst. 5 nahrazen novým, jenž ve větě druhé určoval, že věci, které zajišťují pohledávky oddělených věřitelů, lze zpeněžit jen jejich prodejem způsobem upraveným v ustanoveních o výkonu rozhodnutí soudem. Uvedená změna v ustanovení § 27 odst. 5 ZKV měla za cíl poskytnout dostatečnou ochranu třetím osobám, jejichž věci byly sepsány do majetku konkursní podstaty. Předmětnou změnou došlo rovněž k posílení významu tohoto způsobu zpeněžování majetku konkursní podstaty.

Tento stav však netrval dlouho a další změny doznal § 27 ZKV zákonem č. 370/2000 Sb., kdy s účinností od 25. října 2000 byla věta třetí ustanovení § 27 odst. 5 ZKV změněna tak, že věci, které zajišťují pohledávky věřitelů, lze zpeněžit ve veřejné dražbě. Právě tato novela vyvolala značné diskuse o možnosti použití příslušných ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí při zpeněžování majetku konkursní podstaty.

Výkladová nejasnost směřovala především ve slovu „lze“ ve třetí větě § 27 odst. 5 ZKV, když toto bylo možno na jedné straně interpretovat tak, že vedle do té doby používaného a v rámci hierarchie jednotlivých způsobů zpeněžování i nadřazeného způsobu, tedy ve-

³ K tomu srovnej KRČMÁŘ, Z.: Zákon o konkursu a vyrovnání. Úplné znění zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů. Poznámkové vydání s judikaturou k novele č. 105/2000 Sb., účinné k 1. 5. 2000, IFEC, Praha, 2000, str. 89.

dle zpeněžení dle příslušných ustanovení o výkonu rozhodnutí, bylo možno věci třetích osob zpeněžit i (nově) prodejem ve veřejné dražbě. Správce konkursní podstaty měl tak při zpeněžování věcí třetích osob na výběr ze dvou forem zpeněžení. Opačný názor uvedený ustanovení interpretoval tak, že jiný způsob než zpeněžení majetku ve veřejné dražbě nebyl dle tehdy platné právní úpravy zákona o konkursu a vyrovnání možný, a to s ohledem na skutečnost, že odstavec 1 § 27 ZKV ve výčtu možných způsobů zpeněžení majetku konkursní podstaty neuvádí výslovný odkaz na ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí.

Názor, že i v době od 1. května 2000 do 30. dubna 2001 (bez ohledu na změny zákona o konkursu a vyrovnání účinné od 25. října 2000) bylo lze majetek konkursní podstaty zpeněžit dle příslušných ustanovení o výkonu rozhodnutí zastávala např. Kotoučová⁴, jež uvedla shodně s Krčmářem⁵, že i přesto, že v prvním odstavci § 27 ZKV není výslovně uvedeno, že lze postupovat podle ustanovení o výkonu rozhodnutí, vyplývá tato možnost z § 27 odst. 3 ZKV. Obdobným způsobem se vyjádřil i Zelenka⁶, který vysvětlil, že s ohledem na skutečnost, že zákon o konkursu a vyrovnání v odst. 3 § 27 zůstal beze změny, je možné zpeněžit podstatu v soudní dražbě. V neposlední řadě tento náhled na danou problematiku měl i Pohl⁷.

Opačný názor však prezentoval Tripes⁸, který uvedl, že konkursní řízení sice počítalo s určitou činností soudu při prodeji věcí patřících do konkursní podstaty, avšak od 1. ledna 2001 nová právní úprava s touto činností soudu již nepočítá. Bez ohledu na skutečnost, zda bylo možno použít ustanovení o výkonu rozhodnutí soudem či ne ve výše uvedeném období nelze souhlasit s Tripesem uvedeným datem 1. ledna 2001, neboť k tomuto datu nedošlo k žádným změnám v § 27 ZKV.

Jak již vyplývá z výše uvedeného, nikdo ze shora citovaných autorů se při formulování svého závěru o (ne) použitelnosti ustanovení o výkonu rozhodnutí při zpeněžování konkursní podstaty nezabýval otázkou, jak mělo být nakládáno s návrhy na zpeněžení majetku konkursní podstaty formou výkonu rozhodnutí soudem, které byly předloženy soudu před 1. květnem 2000 a o nichž nebylo před tímto datem pravomocně rozhodnuto. Domnívám se, že právě tato skutečnost, tedy že po 1. květnu 2000 byly i nadále vyřizovány návrhy na výkon rozhodnutí v rámci zpeně-

žování konkursní podstaty, dokládala, že uvedené bylo v praxi možné. Dalším podpurným argumentem je to, že např. občanský soudní řád ve znění účinném před 1. lednem 2001 v ustanovení § 258 odst. 1 obsahoval sice taxativní výčet možných způsobů provedení výkonu rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžitě částky, nicméně tento výčet nebyl úplný a k výkonu rozhodnutí byly využívány i další způsoby, které sice nebyly uvedeny přímo ve výčtu, ale byly upraveny v dalších ustanoveních občanského soudního řádu. Komentář k občanskému soudnímu řádu⁹ k uvedenému pouze konstatoval, že ke způsobům exekuce pro vymození peněžitě částky uvedeným v § 258 odst. 1 OSŘ je třeba přiřadit exekuci postižením jiných majetkových práv (§ 320 OSŘ) a exekuci zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech (§ 338a a § 338b OSŘ). Zákon o konkursu a vyrovnání v období od 1. května 2000 do 30. dubna 2001 sice neobsahoval v § 27 odst. 1 výslovný odkaz na možnost zpeněžit majetek konkursní podstaty dle příslušných ustanovení o výkonu rozhodnutí, nicméně vzhledem ke znění odstavce 3 § 27 ZKV, který uvedl, že zpeněžení věci prodejem podle ustanovení o výkonu rozhodnutí provede soud na návrh správce, který má přitom postavení oprávněného, je zřejmé, že zákonodárce i nadále počítal s touto možností zpeněžení. Tento závěr ostatně judikoval i Nejvyšší soud v usnesení ze dne 26. září 2001 sp. zn. 20 Cdo 708/2001.

Naposledy doznala právní úprava ustanovení § 27 ZKV změny zákonem č. 120/2001 Sb. Platné znění § 27 odst. 1, věty první, ZKV je tedy následující „Podstatu lze zpeněžit veřejnou dražbou věcí a jiných penězi ocenitelných majetkových hodnot, soudním výkonem rozhodnutí nebo jejich prodejem mimo dražbu.“. Zákon o konkursu a vyrovnání v § 27 odst. 1 ve znění do 30. dubna 2000 stanovil, že podstatu lze zpeněžit „prodejem věcí způsobem upraveným v ustanoveních o výkonu rozhodnutí soudem“, s účinností od 1. května 2001 předmětné ustanovení určuje, že podstatu lze mimo jiné zpeněžit i „soudním výkonem rozhodnutí“. S ohledem na uvedené je třeba si položit otázku, zda je možno ztotožnit soudní výkon rozhodnutí s prodejem upraveným v ustanoveních o výkonu rozhodnutí. Domnívám se, že uvedenému nic nebrání, a to především z ryze gramatických důvodů, kdy prodej upravený v ustanoveních o výkonu rozhodnutí byl často zkráceně nazýván „výkon rozhodnutí prováděný soudem“ s tím, že uvedené spojení lze ještě dále zkrátit,

⁴ KOTOUČOVÁ, J.: Zákon o konkursu a vyrovnání po novele v roce 2000. Zákony s poznámkami. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2001, 311s, str. 125.

⁵ KRČMÁŘ, Z.: Zákon o konkursu a vyrovnání. Úplné znění zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů. Poznámkové vydání s judikaturou k novele č. 105/2000 Sb., účinné k 1. 5. 2000, IFEC, Praha, 2000, str. 89.

⁶ ZELEŇKA, J.: Zákon o konkursu a vyrovnání. Úplné znění zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů. Poznámky k ustanovením novel č. 27/2000 Sb., č. 30/2000 Sb., č. 105/2000 Sb., č. 214/2000 Sb. a č. 370/2000 Sb. Linde Praha, a.s., 2000, str. 75.

⁷ POHL, T.: Krok za krokem konkurzem a vyrovnáním. Prospektum, Praha 2001, str. 153.

⁸ TRIPES, A.: Exekuce v soudní praxi. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, xv, 660 s, str. 641.

⁹ BUREŠ, J. – DRÁPAL, L. – MAZANEC, M.: Občanský soudní řád. Komentář. 4. vydání. Praha, C.H. Beck, 2000, str. 948.

a to na nyní v zákoně uváděné spojení, tedy na soudní výkon rozhodnutí. O tomto mimo jiné svědčí i nezměněná dikce ustanovení § 27 odst. 3 ZKV.

Další problém při zpeněžování majetku konkursní podstatou dle ustanovení o výkonu rozhodnutí soudem způsobuje § 27 odst. 3 ZKV. Jak již bylo uvedeno výše, § 27 odst. 3 ZKV výslovně počítá s tím, že způsobem upraveným v ustanoveních o výkonu rozhodnutí lze zpeněžit toliko „věci“. Z uvedeného se tedy může zdát, že v případě, kdy je do majetku konkursní podstaty ve smyslu § 27 odst. 3 ZKV zapsáno cokoliv jiného, co nespadá pod pojem věc, není možné, při zpeněžování postupovat dle příslušných ustanovení o výkonu rozhodnutí.

Zákon o konkursu a vyrovnání v § 27 odst. 1 v platném znění používá pojem věc a jiná penězi ocenitelná majetková hodnota, s tím, že jak věc, tak i jiná penězi ocenitelná majetková hodnota může být zpeněžena veřejnou dražbou, soudním výkonem rozhodnutí nebo prodejem mimo dražbu. Ustanovení § 27 odst. 3 ZKV pak výslovně počítá se zpeněžením věci prodejem podle ustanovení o výkonu rozhodnutí. S ohledem na zmiňované je třeba se zamyslet nad tím, zda pod pojem věc uvedený v odstavci 3 § 27 ZKV je možno zařadit i jinou penězi ocenitelnou majetkovou hodnotu či nikoliv, tedy, zda „věc“ v odstavci 3 je možno chápat jako legislativní zkratku pro oba pojmy uvedené v odstavci 1 § 27 ZKV. Domnívám se, že přijetí tohoto názoru nic nebrání, neboť jak již bylo vysvětleno výše platné znění § 27 odst. 1 ZKV umožňuje, aby byl veškerý majetek zapsaný v konkursní podstatě, bez rozdílu, zda se jedná o věc nebo o jinou penězi ocenitelnou majetkovou hodnotu, zpeněžován jedním z taxativně uvedených způsobů. Ustanovení § 27 odst. 3 ve vztahu k § 27 odst. 1 ZKV pak je možno interpretovat tak, že prvně uvedený odstavec pouze dále upřesňuje průběh zpeněžování majetku konkursní podstaty dle ustanovení o výkonu rozhodnutí, když stanoví, že návrh bude podávat správce, jenž má postavení oprávněného.

V případě, že zaujmeme názor, že ve smyslu ustanovení § 27 odst. 3 ZKV lze zpeněžit pouze a jenom věci a nikoliv i jiné penězi ocenitelné majetkové hodnoty, nebude aplikace jednoduchá, neboť si budeme muset odpovědět na otázku, co je to věc.

Věc není v našem právním řádu definována, její definici neobsahuje ani občanský zákoník, který toliko v ustanovení § 118 odst. 1 obecně stanoví, že předmětem občanskoprávních vztahů jsou věci. § 119 odst. 1 Obč. zák. pak dělí věci na movité a nemovité. Ve starší literatuře je možno najít následující vymezení pojmu věci: § 285 obecného zákoníku občanského z roku 1811 stanovil, že všechno, co od osoby je rozdílné a slouží k potřebě lidí, sluje věc v právním smyslu. Věci by-

ly dále rozdělovány na hmotné a nehmotné, přičemž za věci hmotné byly považovány ty, které lze smysly vnímat. Jejich substance je dána určením hmoty k potřebě lidské (prostředek – účel). Obecný zákoník občanský z roku 1811 zvolil kritérium širší smyslové vnímatelnosti. Z toho plynulo, že věci hmotné byly ty, které zaujímaly určitý prostor nebo byly v určitém prostoru vnímatelné. Proto např. volný vzduch nebo tekoucí voda nebyly považovány za věci hmotné, naproti tomu zkapalněný vzduch nebo voda v určité nádobě byly věcmi. Mezi věci nehmotné pak byla zařazena práva. Zatímco substance věcí hmotných byla dána určením hmoty k lidské potřebě, substance věcí nehmotných (práv) byla dána aktivní žalobní legitimací na nějaké plnění¹⁰.

Klíčovou otázkou bude ve smyslu výše uvedeného určení, zda lze pod pojem „věc“ zařadit i spoluvlastnický podíl. Občanský zákoník obecně v ustanovení § 137 stanoví, že podíl vyjadřuje míru, jakou se spoluvlastníci podílejí na právech a povinnostech vyplývajících ze spoluvlastnictví ke společné věci. Spoluvlastnický podíl je někdy chápán tak, že jde o kvantitativní vyjádření postavení každého ze spoluvlastníků vůči ostatním spoluvlastníkům¹¹. Tento názor bylo možno dříve opřít mimo jiné i o § 338 odst. 2 OSŘ, který do 31. prosince 2000 stanovil, že spoluvlastník věci, který chce zabránit prodeji věci, je povinen složit u soudu v hotovosti nebo šekem na účet soudu odhadní cenu podílu, který má být vydražen. Citované ustanovení však doznalo s účinností od 1. ledna 2001 změny v tom, že spoluvlastník věci, již nemůže zabránit prodeji spoluvlastnického podílu tím, že by složil cenu podílu jak tomu bylo dříve. Spoluvlastník má dle platné právní úpravy jako účastník dražby jedinou výhodu, a to v případě, že více dražitelů učinilo stejné nejvyšší podání, bude příklep přednostně udělen spoluvlastníku, bez toho, aby se rozhodovalo losem, jako v ostatních takových případech.

S ohledem na legislativní změny v zákoně o konkursu a vyrovnání a v občanském soudním řádu, jež bezpochyby vyjadřují určitý posun ve vnímání věci a tedy i spoluvlastnického podílu lze uvažovat o tom, že pod pojem věc v ustanovení § 27 odst. 3 ZKV patří i spoluvlastnický podíl.

3.2. OBECNÉ ZÁSADY ZPENĚŽENÍ VE VÝKONU ROZHODNUTÍ

Úvodem bych chtěla upozornit na skutečnost, že níže popisovaný způsob zpeněžování konkursní podstaty nepatří mezi nejčastější, jelikož některá formalistická ustanovení občanského soudního řádu mohou být za určitých podmínek pro konkursní věřitele nevý-

¹⁰ K tomu srovnej ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J.: Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, díl druhý, Právnícké knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, Praha, 1935, str. 6.

¹¹ K tomu srovnej HOLUB, M., BÍČOVSKÝ, J.: Občan a vlastnictví v čs. právním řádu, 1. vydání, Panorama, Praha, 1985, str. 302 a 326.

hodná; týká se to především skutečnosti, že při výkonu rozhodnutí nelze s výjimkou dalšího dražebního jednání prodat věc za cenu nižší než je soudem určené nejnížší podání, rovněž nelze pokračovat v dražbě, pokud nebylo učiněno alespoň nejnížší podání atd. Formální způsob výkonu rozhodnutí by ale na druhé straně mohl být ku prospěchu některých osob zúčastněných na konkursním řízení, např. třetích osob, jejichž věci jsou zpeněžovány ve výkonu rozhodnutí.

Je vhodné připomenout, že v souladu se zněním zákona o konkursu a vyrovnání, platným po novele provedené zákonem č. 214/2000 Sb., je s účinností od 21. července 2000 opět možno používat občanský soudní řád v konkursním řízení pouze „přiměřeně“, neboť do zákona o konkursu a vyrovnání byl vložen nový § 66a, který nahrazuje zákonem č. 105/2000 Sb. (k 1. květnu 2000) zrušený § 3 odst. 1 ZKV. V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že ustanovení § 27 odst. 3 ZKV obsahuje přímý odkaz na příslušná ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí, a proto bude posledně uvedený právní předpis přímo v konkursním řízení aplikovatelný. Některá ustanovení občanského soudního řádu vztahující se k exekučnímu řízení však nejsou při zpeněžování majetku konkursní podstaty použitelná vůbec nebo toliko částečně, a to jednak z důvodu nadbytečnosti a nebo proto, že jsou v rozporu s cílem konkursu. Klasické exekuční řízení se do značné míry odlišuje od zpeněžování majetku konkursní podstaty dle ustanovení o výkonu rozhodnutí (fakticky se o řízení nejedná), proto je nutno modifikovat aplikaci ustanovení občanského soudního řádu, která upravují výkon rozhodnutí, ve vztahu k potřebám konkursního řízení.

Návrh na zpeněžení věcí podává správce konkursní podstaty, který má postavení oprávněného. Ustanovení § 251 OSŘ předpokládá, že návrh na výkon rozhodnutí bude podán oprávněným za situace, kdy povinný neplní dobrovolně to, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí. Při zpeněžování majetku konkursní podstaty nemá oprávněný (správce konkursní podstaty) k dispozici vykonatelné rozhodnutí, nýbrž pouze a jenom soupis majetku konkursní podstaty, který má být zpeněžen.

Věcně příslušným k projednání věci v prvním stupni je soud, který jinak rozhoduje ve věci výkonu rozhodnutí, tedy okresní soud (§ 9 odst. 1 OSŘ). Místně příslušný je obecný soud osoby, jejíž majetek je zpeněžováním postihován, tedy obecný soud úpadce; v tom smyslu je třeba přiměřeně interpretovat § 252 OSŘ, když úpadce jako samostatná procesní strana (povinný) v řízení jinak nevystupuje. Místní příslušnost soudu je přitom určována podle obecného soudu úpadce i tehdy, jsou-li zpeněžovány věci, které prokazatelně vlastní jiné osoby než úpadce (podstatné je, že z pohledu konkursu věc náleží do úpadcovy konkursní podstaty). Z tohoto pravidla však existuje výjimka, a to v případě návrhu na zpeněžení nemovitosti, kdy příslušným soudem je soud, v jehož obvodu se nachází

zpeněžovaná nemovitost (§ 252 odst. 4 písm. b/ OSŘ) nebo podnik, v případě návrhu na zpeněžení podniku (§ 252 odst. 4 písm. a/ OSŘ). I pro zpeněžování majetku konkursní podstaty ve výkonu rozhodnutí platí, že rozhodným pro určení místní příslušnosti je okamžik zahájení řízení (v plném rozsahu se bude na řízení vztahovat ustanovení § 11 odst. 1 a § 82 odst. 1 OSŘ). K otázce místní příslušnosti je ještě vhodné připomenout, že s ohledem na rozdílnou místní příslušnost v případě zpeněžení nemovitostí, podniku a např. věcí movitých, může být za určitých podmínek výhodné využít ustanovení § 12 odst. 2 OSŘ upravující tzv. delegaci vhodnou tak, aby všechny věci byly zpeněžovány u jednoho místně příslušného soudu.

Řízení o výkon rozhodnutí nelze přerušit, není možno v něm rozhodnout o prominutí zmeškání lhůty (to se ovšem nevztahuje na soudcovské lhůty) a nelze ani podat návrh na obnovu výkonu rozhodnutí (§ 254 odst. 2 OSŘ), jelikož všechny tyto postupy by byly v přímém rozporu s účelem exekučního řízení, jehož cílem je zajistit rychlé splnění povinností ze strany povinného ve prospěch oprávněného. Jak již bylo vysvětleno výše je výkon rozhodnutí v případě klasického exekučního řízení přístupováno ve zcela odlišných podmínkách než tomu je při zpeněžování majetku konkursní podstaty. V případě konkursního řízení jde o to, že bez zpeněžení majetku patřícího do konkursní podstaty, by nebylo vůbec možné splnit cíl konkursu, uvedený v ustanovení § 2 odst. 3 ZKV, tedy dosažení poměrného uspokojení věřitelů z majetku tvořícího konkursní podstatu. Rychlost konkursního řízení je velice důležitá pro věřitele úpadce, kteří na jedné straně potřebují co nejrychleji obdržet alespoň poměrnou část své pohledávky, kterou by mohli použít pro další převážně podnikatelskou činnost nebo alespoň mít pravomocné rozhodnutí o tom, jaká část jejich pohledávek nebyla v konkursu uspokojena, neboť i tento výsledek konkursního řízení je významný např. pro daňové účely. Změny v občanském soudním řádu provedené zákonem č. 30/2000 Sb. se žádným způsobem nedotkly možnosti uplatňování opravných prostředků v rámci výkonu rozhodnutí, princip úplné apelace zůstal zachován.

Ustanovení § 238a OSŘ výslovně stanoví, že dovolání je přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí.

Jedním ze základních rysů klasického exekučního řízení je to, že v něm proti sobě stojí oprávněný a povinný. Tuto vlastnost však řízení o zpeněžení majetku konkursní podstaty nemá. Ustanovení, které určuje, že účastníkem exekučního řízení je na jedné straně oprávněný a na straně druhé povinný, je při zpeněžování konkursní podstaty modifikováno proto, že okamžikem prohlášení konkursu přešlo na správce konkursní podstaty právo disponovat s majetkem podstaty, úpadce však zůstává vlastníkem věci. Úpadce tedy

nebude mít postavení povinného tak, jak je toto postavení vymezováno občanským soudním řádem a zpeněžení majetku konkursní podstaty bude probíhat bez jeho účasti.

Ustanovení § 255 OSŘ výslovně počítá s variantou, že účastníkem řízení může být na straně povinného i jeho manžel, a to v případě, že výkonem rozhodnutí jsou postiženy věci, které patří do společného jmění manželů (uvedené dopadá pouze na věci ve společném jmění manželů, nikoliv na majetek, jenž měli manželé v podílovém spoluvlastnictví). Výše zmiňovaná úprava se rovněž neuplatní, jelikož (jak již bylo vysvětleno dříve) v souladu s ustanovením § 14 odst. 1 písm. k/ ZKV má prohlášení konkursu za následek zánik společného jmění úpadce a jeho manžela, přičemž ta část s níž úpadce podnikal spadá vždy do konkursní podstaty; byl-li vznik společného jmění úpadce a jeho manžela vyhrazen až ke dni zániku manželství, má prohlášení konkursu stejné majetkoprávní účinky jako zánik manželství.

Lze tedy uzavřít, že ani manžel úpadce se nestane účastníkem exekučního řízení, jelikož ještě předtím, než bude přikročeno ke zpeněžení majetku konkursní podstaty, bude rozhodnuto o tom, které věci ve společném jmění manželů budou určeny do výlučného vlastnictví manžela úpadce a které naopak budou jako výlučné vlastnictví úpadce součástí majetku zapsaného v konkursní podstatě. Uvedené plyne výslovně z ustanovení § 19 odst. 3 ZKV, dle kterého do uplynutí lhůty k podání žaloby (o vyloučení věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty ze soupisu majetku konkursní podstaty) a po dobu do pravomocného skončení řízení o žalobě nesmí správce věc, právo nebo jinou majetkovou hodnotu zpeněžit, ani s ní jinak nakládat, ledaže tím odvrací hrozící škodu na majetku, který je předmětem žaloby (spor o vypořádání společného jmění manželů má totiž stejný charakter jako vylučovací žaloba dle § 19 odst. 2 ZKV). K závěru, že do soupisu podstaty se sice v souladu s ustanovením § 19 odst. 1 ZKV uvádějí i věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty, o nichž jsou pochybnosti, zda náleží do konkursní podstaty (v soupise je v takovém případě uvedena poznámka vyjadřující možný důvod jejich vyřazení), nicméně zpeněžení ve výkonu rozhodnutí mohou být jenom věci, které byly zapsány správcem do majetku konkursní podstaty a které nemohou být z tohoto majetku vyloučeny a o jejichž definitivní příslušnosti k podstatě nejsou pochybnosti.

Při zpeněžování konkursní podstaty se neuplatní ustanovení § 263 OSŘ, které omezuje výkon rozhodnutí toliko na takový rozsah, jaký oprávněný navrhl a jaký stačí k jeho uspokojení. Konkursní řízení se v tomto bodě liší od běžného exekučního řízení, kdy je nařizován výkon rozhodnutí zpravidla pro jednu pohledávku a z výtěžku má být plně uspokojen pouze jeden oprávněný, naproti tomu z výtěžku konkursní podstaty bývá uspokojeno několik (v některých případech i několik tisíc) věřitelů. Další rozdíl spočívá v tom, že

konkursní věřitelé jsou ve většině případů uspokojováni pouze částečně, jelikož majetek konkursní podstaty nedostačuje na jejich plné uspokojení, oproti exekučnímu řízení, v němž by měl být věřitel uspokojen plně. Z uvedených důvodů není možno v konkursu aplikovat ustanovení § 264 OSŘ, jehož cílem je zabránit nařízení zjevně nevhodného způsobu exekuce.

V průběhu zpeněžování konkursní podstaty není možno podat ani vylučovací (excindační) nebo odporovou žalobu ve smyslu ustanovení § 267 OSŘ, protože tu bylo třeba podat v souladu s ustanovením § 19 odst. 2 ZKV v soudem určené lhůtě.

Zastavit řízení o zpeněžení majetku konkursní podstaty bude možné pouze ve smyslu § 268 odst. 1 písm. c/ OSŘ, tedy v případě, že zastavení navrhl oprávněný. Dle názoru autora soud nebude moci návrh na zpeněžení majetku konkursní podstaty ani zamítnout z důvodu uvedeného v § 264 odst. 2 OSŘ (tehdy, když je z návrhu zřejmé, že by výtěžek, kterého by se dosáhlo, nepostačil ani ke krytí nákladů výkonu rozhodnutí), neboť jeho úkolem je pouze a jenom provedení dražby.

Ustanovení § 270 OSŘ určuje, že součástí rozhodnutí o nařízení výkonu rozhodnutí musí být i rozhodnutí o náhradě nákladů řízení s tím, že oprávněný má nárok na náhradu všech účelně vynaložených nákladů řízení a dále, že pro rozhodnutí o náhradě nákladů řízení se použije i ustanovení § 147 až 150 OSŘ.

I přesto, že úpadce nevystupuje v řízení o výkon rozhodnutí při zpeněžování konkursní podstaty jako povinný, nelze bez dalšího říci, že by řízení mělo po celou dobu, kdy probíhá, pouze jednoho účastníka, protože by nebylo třeba rozhodovat o nákladech řízení. Do řízení vstupují i další osoby, např. zájemci o dražené věci, spoluvlastníci věci, jež je v dražbě prodávána atd. Dále je třeba mít na paměti, že průběh řízení (včetně toho, zda bude předčasně skončeno) závisí toliko na dispozitivních úkonech oprávněného (správce konkursní podstaty), jenž se může kdykoliv během řízení rozhodnout, zda v něm bude dále pokračováno.

Může tak dojít k situaci, že osobám, které vstoupily do řízení, vznikly náklady, jejichž úhradu budou požadovat po oprávněném (správci konkursní podstaty). V takovém případě může soud rozhodnout ve smyslu ustanovení § 271 OSŘ o povinnosti správce konkursní podstaty uhradit účastníku řízení účelně vynaložené náklady, jež mu vznikly v souvislosti s probíhajícím řízením, jelikož uvedené ustanovení určuje, že soud rozhodne o náhradě nákladů, které účastníkům prováděním výkonu rozhodnutí vznikly, podle toho, z jakého důvodu k zastavení výkonu rozhodnutí došlo. Náklady, k jejichž náhradě bude správce konkursní podstaty taktó zavázán, jsou pohledávkou za podstatou (srovnej ustanovení § 31 odst. 2 ZKV). Pouze pro doplnění je nezbytné uvést, že v uváděném případě nebude možno aplikovat ustanovení § 25 a § 25a ZKV, neboť tato ustanovení se vztahují pouze na případy tzv. incidenčních sporů. Novela občanského soudního řádu vložila

do § 270 nový odstavec 3, který stanoví, že náklady provedení výkonu rozhodnutí platí stát a tato úprava přiměřeně platí i pro náklady vlastního zpeněžení.

3.3. ZPŮSOBY ZPENĚŽENÍ VE VÝKONU ROZHODNUTÍ

Jelikož konkursní řízení, v jehož rámci dojde mimo jiné i ke zpeněžení majetku konkursní podstaty podle ustanovení o výkonu rozhodnutí, se do značné míry liší od klasického exekučního řízení, nebude lze použít všechny způsoby výkonu rozhodnutí. Při zpeněžování konkursní podstaty ve výkonu rozhodnutí je možno použít toliko následující způsoby výkonu rozhodnutí:

- a) prodejem movitých věcí
- b) prodejem nemovitostí
- c) prodejem podniku
- d) prodejem spoluvlastnického podílu

Ustanovení o výkonu rozhodnutí, jež ukládají jinou povinnost než zaplacení peněžité částky, se v konkursu neuplatní vůbec, neboť nemohou přispět k dosažení cíle konkursního řízení. Při zpeněžování majetku konkursní podstaty však nebude možno uplatnit ani některé způsoby výkonu rozhodnutí ukládající zaplacení peněžité částky (konkrétně se jedná o srážky ze mzdy a o zřízení soudcovského zástavního práva).

3.4. NÁLEŽITOSTI JEDNOTLIVÝCH ZPŮSOBŮ VÝKONU ROZHODNUTÍ

Prodej movitých věcí

Níže popsáný způsob zpeněžení majetku podstaty je do jisté míry typickým. Ustanovení § 321 a § 322 OSŘ obsahuje demonstrativní výčet věcí, které nepodléhají výkonu rozhodnutí. Jde především o věci, které povinný potřebuje k uspokojování potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů, nebo které nezbytně nutně potřebuje ke svému podnikání, jakož i jiných věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s morálními pravidly. Z výkonu rozhodnutí jsou vyloučeny (zejména běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti, snubní prsten a jiné předměty podobné povahy, zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě, hotové peníze do částky 1.000,- Kč. Do konkursní podstaty budou však zapsány a následně zpeněženy (postupem dle § 27 odst. 3 ZKV) i věci sloužící k podnikání, jelikož ustanovení § 6 odst. 2 ZKV výslovně prolamuje výše uvedené omezení tím, že stanoví, že do konkursní podstaty se nezahrnou věci, které nepodléhají výkonu rozhodnutí s výjimkou majetku sloužícího k podnikatelské činnosti.

Úprava obsažená v zákoně o konkursu a vyrovná-

ní vyjadřuje základní rozdíl mezi konkursním řízením a exekučním řízením, kdy v případě konkursu je situace úpadce taková, že ani při pokračující podnikatelské činnosti nelze očekávat překonání úpadku v relativně krátkém časovém období. Naproti tomu v případě exekuce by mohlo přerušeni podnikání nepřiměřeně zhoršit postavení povinného a v konečném důsledku by mohlo znamenat i horší uspokojení oprávněného.

V konkursním řízení může dojít k tomu, že správce v rozporu s ustanovením § 6 odst. 2 ZKV sepíše do konkursní podstaty i majetek, který ve smyslu § 321 a § 322 OSŘ nesmí být zpeněžen. Jestliže takto sepsaná věc je ve vlastnictví úpadce, pak mu zákon o konkursu a vyrovnání nedává žádnou výslovnou procesní obranu proti postupu správce, jelikož oprávnění podat vylučovací žalobu se vztahuje toliko na třetí osoby, jejichž majetek byl zahrnut do soupisu konkursní podstaty (srovnej § 19 ZKV). Rovněž občanský soudní řád neposkytuje úpadci žádnou procesní obranu, neboť soud, u něhož probíhá zpeněžení, nemůže rozhodnout o vyloučení takové věci z majetku podstaty, jelikož nerozhoduje o nařízení exekuce, ale provádí pouze a jenom zpeněžení majetku konkursní podstaty. Vyskytuje se názor, že uvedený nedostatek v právní úpravě nezbyvá než překlenout výkladem, a to tak, že v popisovaném případě bude mít úpadce možnost postupovat dle § 19 ZKV, tedy podat excindační žalobu.

Ke zpeněžení movitých věcí patřících do konkursní podstaty dochází zásadně na návrh správce, který již v návrhu vymezí věci, jež mají být zpeněženy, stejně jako uvedení jejich odhadní ceny. Návrh by měl obsahovat seznam movitých věcí, které mají být zpeněženy, včetně jejich identifikace (ta, nebude tolik podrobná jako v případě exekuce, druhové označení a počet kusů bude dostačující.). K návrhu na zpeněžení musí být též přiložena kopie soupisu majetku konkursní podstaty nebo alespoň kopie příslušných částí soupisu, aby bylo možno ověřit, že zpeněžované věci tvoří majetek konkursní podstaty.

Prodej movitých věcí v rámci konkursního řízení se od klasického výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí liší především ve dvou věcech, a to za prvé v tom, že součástí podaného návrhu na zpeněžení movitých věcí výkonem rozhodnutí je i správcem konkursní podstaty vytvořený seznam věcí, jichž se má exekuce týkat, včetně jejich ocenění a dále pak skutečnost, že takové řízení probíhá bez účasti povinného. V této souvislosti je nezbytné si odpovědět na otázku, zda výše uvedené skutečnosti mohou ovlivnit průběh řízení o zpeněžení do té míry, že by soud vůbec nerozhodl o nařízení zpeněžení (ve formě usnesení), ale nařídil by jen dražební rok a následně by přistoupil k samotné dražbě.

Pokračování v příštím čísle.